

Article Info	RESARCH ARTICLE	ARAŞTIRMA MAKALESİ	
Title of Article	The Yesterday, Today and Tomorrow of İzmir Basmane Kadifekale Axis As An Urban Identity and Image		
Corresponding Author	Ayşe KALAYCI ÖNAÇ İzmir Katip Celebi University, Faculty of Architecture and Engineering, Department of City and Regional Planning, ayse.kalayci.onac@ikc.edu.tr		
Received Date	30.04.2020		
Accepted Date	15.09.2020		
Author / Authors	Ayşe KALAYCI ÖNAÇ Tanay BİRİŞÇİ Ahenk KARCI DEMİRKOL	ORCID: 0000-0003-1663-2662 ORCID: 0000-0002-6851-9606 ORCID: 0000-0002-0069-4589	
How to Cite	Kalaycı Önaç, A., Birişçi T., Karcı Demirkol A. (2020).Kentsel Kimlik ve İmge Olarak İzmir Basmane-Kadifekale Aksının Dünü Bugünü Yarını, Kent Akademisi, Volume, 13, Issue 3, Pages, 404-416.		

Kentsel Kimlik ve İmge Olarak İzmir Basmane-Kadifekale Aksının Dünü Bugünü Yarını

Ayşe KALAYCI ÖNAÇ¹
Tanay BİRİŞÇİ²
Ahenk KARCI DEMİRKOL³

ABSTRACT:

Throughout history, cities have been areas where communities with different cultures, beliefs and life habits live together and produce common values together. Cities and societies are dynamic phenomena that change and transform each other in a continuous interaction. Cities are shaped in line with the living habits, needs and cultures of the societies living in them; societies also shape their lives depending on the places they live and the effects of other communities there. Even though it is common for cities to transform societies and cities to transform cities, sudden and intense migrations to which cities are exposed in some cases affect historical identity values at a level that can change the landscape characteristics of the city; in such cases, some measures should be taken to protect the identity values of the city.

Almost every region of Turkey from April 2011, a result of the civil war in Syria has faced intense pressure from migration. The city of İzmir has become one of the cities most preferred by refugees both as a living space and as an accommodation area during transition to Europe. In this process, spatial transformations have started to occur in neighborhoods located on the Basmane-Kadifekale axis where the refugees are densely settled, and the historical identity values and landscape characteristics of the city have changed significantly. In this study, the cultural identity components of the region were determined using the cultural identity components assessment section of the

¹İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Dönüşüm ABD, ayseklyc@gmail.com

²Ege Üniversitesi, Ziraat Fakültesi, Peyzaj Mimarlığı Bölümü, tanaybyil@gmail.com

³İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Kentsel Dönüşüm ABD, ahnkkarci@gmail.com

Landscape Identity Characteristics Assessment Matrix and the landscape identity characteristics of the region before the refugee settlement were compared with the visual evaluation method on the photographs and documents of the region. As a result of the study, changing landscape characteristics of settlement were determined. Recommendations have been developed to restore the perceptual, quantitative and qualitative landscape identity characteristics of the past and to protect the identity values that have not been affected yet.

KEYWORDS: Urban identity, cultural landscape identity characteristics, İzmir Basmane-Kadifekale Axis

ÖZ:

Tarih boyunca kentler farklı yaşam ve inanca sahip toplulukların bir arada yaşadıkları, birlikte ortak değerler ürettikleri alanlar olmuşlardır. Kentler ve toplumlar sürekli bir etkileşim içinde birbirlerini değiştiren ve dönüştüren dinamik olgulardır. Kentler, içlerinde yaşayan toplumların yaşam alışkanlıkları, ihtiyaçları ve kültürleri doğrultusunda şekillenirken; toplumlar da yaşadıkları mekânlara ve orada bulunan diğer toplulukların etkilerine bağlı olarak yaşamlarını biçimlendirirler. Kentlerin toplumları, toplumların kentleri dönüştürmesi olağan olsa da bazı durumlarda kentlerin maruz kaldığı ani, yoğun göçler, tarihi kimlik değerlerini, kentin peyzaj özelliklerini değiştirebilecek düzeyde etki etmekte; böyle durumlarda kentin kimlik değerlerini korumak adına bazı önlemler alınması gerekmektedir.

Türkiye'nin çoğu bölgesi Nisan 2011'den itibaren Suriye'de yaşanan iç savaş sonucu yoğun bir göç baskısı ile karşı karşıya kalmış, İzmir kenti mültecilerin gerek yaşam alanı gerekse Avrupa'ya geçiş sürecinde konaklama alanı olarak en çok tercih ettiği kentlerden biri haline gelmiştir. Bu süreçte mültecilerin yoğun olarak yerleştiği Basmane-Kadifekale aksı üzerinde bulunan mahallelerde mekânsal dönüşümler oluşmaya başlamış, kentin tarihi kimlik değerleri ve peyzaj özellikleri gözle görülür biçimde değişime uğramıştır. Bu çalışmada, "Peyzaj Kimlik Özelliklerini Değerlendirme Matrisi"nin kültürel kimlik bileşenleri değerlendirme bölümü kullanılarak söz konusu bölgenin mevcut kültürel peyzaj kimlik özellikleri belirlenmiş, bölgenin mülteci yerleşiminden önceki peyzaj kimlik özellikleri bölgeye ait fotoğraf ve belgeler üzerinden görsel değerlendirme metodu ile kıyaslanmıştır. Çalışma sonucunda İzmir kenti Kadifekale-Basmane aksı üzerinde bulunan yerleşim alanlarının değişen peyzaj özellikleri saptanmış; geçmişe dayalı algısal, nicel ve nitel peyzaj kimlik özelliklerinin yeniden kazandırılması ve henüz etkilenmemiş olan kimlik değerlerinin korunması için öneriler geliştirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Kent kimliği, Kültürel peyzaj kimlik özellikleri, İzmir Basmane-Kadifekale Aksı

“Kentsel Kimlik ve İmge Olarak İzmir Basmane-Kadifekale Aksının Dünü Bugünü Yarını”

GİRİŞ:

Kent, var olduğu süre boyunca geçirdiği farklı dönemlere ait fiziksel, sosyal ve kültürel süreçlerin birikimi sonucu oluşan fiziksel, mekânsal ve sosyal bir ortamdır (Biol, 2007). Kent kimliği; kente dair, o kenti simgeleyen, diğer kentlerden farklı kılan, kenti kullanan kişilerin kent için oluşturduğu algı ile ortaya çıkan, kente özgü unsurların oluşturduğu bir bütündür (Biol, 2007; Zhou ve ark., 2014;). Yaşayan bir varlık olarak kabul edilen kentler, zaman içerisinde kaçınılmaz olarak değişim ve yenilenme göstermektedir. Kentler geçmiş olduğu bu süreçler içerisinde aynı uygarlığa ait olsa bile kendilerine özgün kimlik özellikleri taşımaktadır (Gülğün ve ark., 2014). Özellikle uzun bir tarihe sahip olan kentler zamanla yeni ve eski kimlik özelliklerinin harmanlanmasıyla özel bir kimliğe sahip olmakta ve bu kimlik kentin geçmiş olduğu tüm dönemleri yansıtmaktadır (Oğurlu, 2014).

Kent kimliği kentsel sürdürülebilirliğe ulaşmada önemli bir faktör olup, bireylerin bir alana duydukları bağlılık, aidiyet, uyum ve ilgilerini etkilerken, başka yerlerle kurdukları bağ üzerinde de etkilidir (Tavakoli ve Zarabadi, 2009; Tavakoli, 2010). Kentin kültürel kimlik bileşenlerinin kaynağı birey ve toplumdur. Bireysel kimlik bireylerin yaşadığı çevre ile etkileşim halinde; bireyin kendi geçmişiyle ilgili bilinçli ya da bilinçsiz tüm algıları, bilgi ve birikimleri, deneyimleri, davranışları ayrıca içinde yaşadığı toplumun adet, gelenek ve inançları doğrultusunda oluşur ve olgunlaşır (Önem ve Kılıçaslan, 2005; Ocakçı, 1994).

Kentlerin içerisinde bulunan tarihi alanlar kent kimliğini oluşturan önemli bir bileşendir. Tarihi alanların kültürel kimlikleri kendilerini koruyarak günümüz koşullarına uyum sağlayabildiği sürece önem kazanmakta ve varlığını sürdürebilmektedir. Günümüzde bazı tarihi bölgeler, plansız kentleşmeden dolayı değer kaybetmiş, bakımsız hale gelmiş ve bunun sonucunda kullanıcı profilleri değişmiştir. Bu değişim tarihi dokunun daha fazla tahrip edilmesine ve hızla yok olmasına neden olmaktadır (Arabacıoğlu ve Aydemir, 2007).

Göçler kentsellerin kimlik değerlerini yitirmesinde önemli rol oynamaktadır. 2011 yılında Ortadoğu’daki karışıklıklar sonucunda Suriye’de iç savaşın başlamasıyla milyonlarca Suriyeli vatandaşın komşu ülkelere sığınmasına neden olmuştur. Yaklaşık on yıllık bu süreçte 3,5 milyon Suriyeli göçmen Türkiye’ye sığınmış, Türkiye en çok Suriyeli sığınmacının bulunduğu ülke haline gelmiştir (Yıldırım, 2019). Ayrıca 1950’li yıllardan günümüze ekonomik sebeplerden dolayı kırdan kente göç büyük bir artış göstermektedir. Büyük göçlerin sonucunda, göçmenler kent yaşamına entegrasyon sağlamak yerine, kendi yaşam biçimlerini kentte sürdürmeye devam etmektedirler. Özellikle göçmenler yaşadıkları çevredeki ortak alanları amacı dışında kullanmaya yönelim göstermektedirler. Bölgede oluşan değişim nedeniyle, eski kent sahiplerinin yaşadıkları alanları terk etmekte ve bölgedeki sosyal yapı tümüyle dönüşmektedir. Bunun sonucunda; kent yaşam tarzı asimile olmakta ve mekan kullanımlarını değiştirmekte ve bu değişim kent kimliğinin tahrip olmasına neden olmaktadır (Ulu ve Karakoç 2004).

İzmir kenti, farklı dönemlere ait pek çok kentsel simgeyi barındıran, tarihi miras değerleri açısından oldukça zengin bir kenttir. Antik çağlardan günümüze kadar liman kenti olması nedeniyle ticari kimliği ile ön plana çıkmış bir kent olan İzmir; her dönem farklı din, dil, ırk ve kültür değerlerine sahip Müslüman, Rum, Ermeni ve Yahudi topluluklarla birlikte ticaret yapmak için kente gelen Levantenlerin birlikte yaşadığı kozmopolit bir yerleşim merkezi olmuştur (Cilasun ve Bayram, 2016). İzmir, küreselleşmeye bağlı olarak gelişen kentsel süreçler, kırdan ve yabancı ülkelere son yıllarda aldığı yoğun göçler neticesinde tarihi kimlik değerlerinde kayıplar, belirli bölgelerde sosyal sorunların artışı ve kültürel peyzaj özelliklerinin yitirilmesi gibi birçok tehditle karşı karşıya kalmıştır. Nisan 2011’den itibaren Suriye’de yaşanan iç savaş sonucu, İzmir kenti Suriyeli mültecilerin gerek yaşam gerekse Avrupa’ya geçiş sürecinde konaklama alanı olarak en çok tercih ettiği kentlerden biri haline gelmiştir. Bu süreçte zaten mevcutta Afrikalı göçmenlerin yoğun olarak yaşadığı Basmane-Kadifekale aksı üzerinde bulunan mahallelerde Suriyeli mültecilerin de gelmesiyle birlikte mekânsal dönüşümler oluşmaya başlamış, kentin tarihi kimlik değerleri ve peyzaj özellikleri gözle görülür biçimde değişime uğramıştır. Bu çalışmanın amacı İzmir’in kentsel kimlik değerlerini yoğun olarak barındıran Basmane-Kadifekale aksının peyzaj kimlik değerleri ve kültürel özelliklerinin belirlenerek, çalışma alanının mevcut durumunun ve tarihsel değişiminin güncel olarak saptanmasıdır. Bu çalışmada “Peyzaj Kimlik Özelliklerini Değerlendirme Matrisi”nin kültürel kimlik bileşenleri değerlendirme bölümü çalışma konusu ve alanına uyarlanarak söz konusu bölgenin mevcut kültürel peyzaj kimlik özellikleri belirlenmiş, bölgenin mülteci yerleşiminden önceki peyzaj kimlik özellikleri ile kıyaslanmıştır.

MATERYAL ve METOD

1. Materyal

Çalışmanın ana materyali çalışma alanı olarak seçilen İzmir İli Basmane-Kadifekale aksı M.Ö 4 yılından günümüze ulaşan Helen, Roma, Bizans ve Osmanlı dönemlerine ait kalıntılar bulunduran, kentin tarihi merkezlerinden biri olmakla birlikte günümüzde yabancı uyruklu nüfusun en yoğun olarak yerleştiği bölgedir (Şekil 2.1). Söz konusu bölge, kentin tarihi merkezlerinden biri olması, çok sayıda kültürel ve tarihi miras ögesi barındırması, son 10-20 yıllık süreçte kentin en yoğun göç alan bölgesi olması nedenleriyle çalışmaya konu edilmiştir.

Şekil 2.1Çalışma alanı sınırları (Google earth)

2. Metod

Araştırmanın yöntemi literatür araştırması, arazi gözlemleri ve peyzaj kimlik özelliklerinin geçmişteki ve günümüzdeki durumlarının “Peyzaj Kimlik Özellikleri Değerlendirme Matrisi”nin (Erdem 2012; Köse ve Şahin, 2017) kültürel kimlik bileşenleri kullanılarak değerlendirilmesi, bölgenin kültürel peyzaj kimlik değerlerinin geçmişteki ve günümüzdeki durumlarının fotoğraflar üzerinden değerlendirilmesi ve değişimin yorumlanması aşamalarından oluşmaktadır. Peyzaj Kimlik Özellikleri Değerlendirme Matrisi ilk olarak Erdem (2012) tarafından geliştirilmiş ve kırsal yerleşimlerin peyzaj kimlik özelliklerinin saptanması için kullanılmış, daha sonra Köse ve Şahin (2017) tarafından matrise “Algısal nicel ve nitel özellik kimlik bileşenleri”nin (Şahin ve ark., 2014) eklenmesi önerilmiştir. Bu çalışma kentsel tarihi bir yerleşim biriminde gerçekleştirilmiş ve çalışma alanının kültürel peyzaj

kimlik bileşenleri tespit edilerek geçmişten günümüze yaşanan değişimler değerlendirilmiştir. Çalışmada kullanılan değerlendirme matrisi Erdem (2012) ve Köse ve Şahin (2017)'nin çalışmalarından faydalanılarak çalışma alanına uyarlanmıştır.

BULGULAR

1. Basmane-Kadifekale Aksının Kültürel Peyzaj Kimlik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çalışma alanı olarak seçilen Basmane-Kadifekale aksı alanda yapılan gözlem-etüt çalışmaları ve konunun uzmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda kültürel peyzaj kimlik özelliklerine göre değerlendirilmiş ve elde edilen bulgular Çizelge 1'de sunulmuştur. Bölgeye ait kimlik özellikleri "baskın=3, orta=2, zayıf=1" puan olacak şekilde sınıflandırılarak değerlendirilmiştir.

Çizelge 3.1 Kentsel Kültürel Peyzaj Kimlik Bileşenleri

MİMARİ KARAKTER- YAPI TİPİ							MİMARİ KARAKTER- FİZİKSEL BİÇİMLENİŞ												
ÖNEM PUANI	Konut	Konaklama Yapıları	Dini Yapılar	Tarihi- Anıtsal Yapı	Arkeolojik Yapılar Katıntılar	Kamusal Yapılar	Su Yapıları	Yükseklik	Kapı- Pencere	Cephe Karakter	Çatı Tipi	Çıkma- Giriş	Saçak	Balkon	Teras	Mertdiven	Avlu	Bahçe	
	3																		
	2																		
	1																		
MİMARİ KARAKTER- YAPI MALZEMESİ							DIŞ MEKAN KURGUSU- BİLEŞENLER					DIŞ MEKAN KURGUSU- SOKAK							
ÖNEM PUANI	Kerpiç Yapılar	Ahşap Yapılar	Hümeş Yapılar	Kağır- Yarım Kağır Yapılar	Betonarme Yapılar	Çelik Yapılar	Meydan	Sokak	Bahçe- Avlu	Park	Pazar Yeri	Çay Bahçesi	Mezarlık	Dar- Kıvrımlı	Düz- Devamlı	Çıkma Sokak	Eğimli	Mertdivenli	
	3																		
	2																		
	1																		
DIŞ MEKAN KURGUSU- PEYZAJ ELEMANLARI										ULAŞIM/ İLETİŞİM									
ÖNEM PUANI	Bitkiler	Kent Mobilyaları-Donatılar	Çeşme	Çocuk Oyun Elemanları	Aydınlatma	Heykel- Plastik Öge	Döşemeler	Köprü	Yönlendirme İşaretleri	Sarıç	Asfalt	Stabilize Yollar	Toprak Yol	Patika	Tren Yolu	Otopark	Bisiklet Yolu	Yaya Yolu	
	3																		
	2																		
	1																		
YEREL EKONOMİK YAPI					ETNİK YAPI					ALAN KULLANIMI					SOSYAL YAPI				

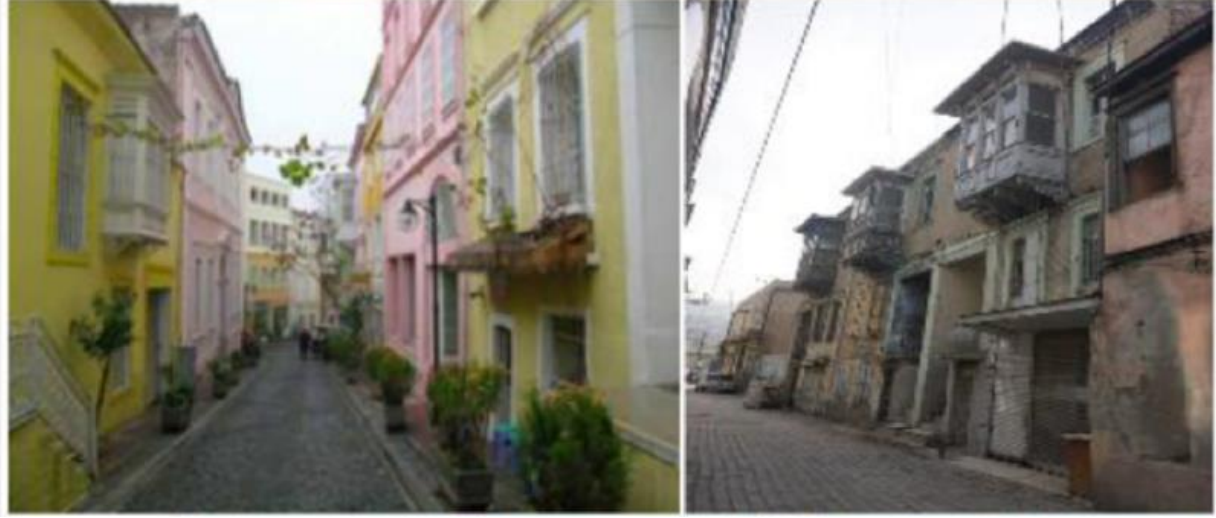
ÖNEM PUANI	Kültürel Peyzaj Kimlik Bileşenleri									Sosyo-Demografik Kimlik Bileşenleri				Yerel Kimlik Bileşenleri				
	Turizm	Otelcilik	El Sanatları	Küçük Esnaf	Yerli Göçmen	Suriyeli	Afrikalı	Mübadil	Yerel Halk	Yatırım Alanları	Sitler	Kamusal Alanlar	Kaçak Yapılar	İmaratı Yapılar	Komşuluk İlişkileri	Yardımlaşma	Bireysel	Aile
3																		
2																		
1																		

Çizelge 3.1 de yer alan verilere göre; çalışma alanına ait kültürel peyzaj kimlik bileşenleri mimari karakter açısından değerlendirildiğinde bölgede konaklama yapıları, tarihi anıtsal yapılar ve arkeolojik yapı ve kalıntıların baskın kimlik değeri olarak öne çıktığı, konut ve dini yapılar olarak kullanılmakta olan yapıların ise orta derece baskınlıkta olduğu gözlenmiştir. Genel olarak konutların 2 ya da 3 katlı, kapı ve pencerelerinin bölgenin tarihsel sosyo-demografik kimlik değerlerine uygun olarak evde oturanların etnik kimliklerini simgeleyen sembollerle işli ferforjelerle kaplı cumbalı, iç ya da arka avlusu bulunan hımış yapılar olduğu tespit edilmiştir. Betonarme yapılar eski mimari doku üzerine kaçak yapılaşma şeklinde inşa edilmiş olup bazı bölgeler dışında baskın karakter olarak gözlenmemiştir (Şekil 3.1).

Şekil 3.1 Eski mimari doku üzerine yapılmış kaçak yapılar (Tanay Birişçi Arşivi)

Basmane-Kadifekale aksı dış mekan kurgusu açısından değerlendirildiğinde ise sokak dokusu, konutların bahçe ve avluları, tarihi mezarlık en baskın peyzaj kimlik bileşenleri olarak karşımıza çıkmaktadır (Şekil 3.2- 3.3).

Şekil 3.2 Alandaki sokak dokusu ([Url:1](#); Tanay Birişçi Arşivi)

Şekil 3.3 Tarihi mezarlık (Tanay Birişçi Arşivi)

Sokakları genel olarak düz-devamlı iken, eğimli ve merdivenli sokaklar, çıkmaz sokaklar ise orta derecede baskın düzeydedir. Alanda peyzaj elemanları incelendiğinde bitkisel doku, kentsel donatılar, çocuk oyun alanları, aydınlatma elemanları ve yönlendirme işaretlerinin oldukça zayıf durumda olduğu, çoğunluğu tarihi kalıntılar şeklinde olan çeşme, süs havuzları ve özellikle Kadifekale bölgesindeki Bizans sarnıçları gibi peyzaj elemanlarının baskın kimlik bileşenleri olarak öne çıktığı görülmektedir (Şekil 3.4).

Şekil 3.4 Baskın peyzaj elemanları (Tanay Birişçi Arşivi)

Alanın tamamında ulaşım asfalt yollar ile sağlanmaktadır. Bölgede otelcilik ve küçük esnaflık en baskın geçim kaynağı halinde olup, etnik yapı olarak değerlendirildiğinde ise alanda en baskın toplulukların Suriyeli mülteci ve Afrikalı göçmenler olduğu ve orta baskınlık düzeyinde yerli (İzmirli olmayan) göçmenlerin bölgede yaşadıkları tespit edilmiş, yerli halk ve mübadillerin sayısının azınlıkta olduğu görülmüştür (Şekil 3.5). Bölgenin alan kullanımı incelendiğinde yatırım alanları, kaçak yapılar ve imarlı yapıların hemen hemen eşit ve orta baskınlık düzeyinde alanda dağıldığı tespit edilirken, alanın bu anlamda en baskın kimlik bileşeninin tarihi-arkeolojik sitler olduğu saptanmıştır. Çalışma alanında yaşayan toplulukların genelde Suriyeli ailelerden oluştuğu, bireysel konaklayan kişilerin azınlıkta olduğu ve Suriyeli göçmenlerin kendi içlerinde komşuluk ilişkileri ve yardımlaşma gibi mahalle kültürüne dair gelenekleri sürdürdüğü gözlenmiştir.

Şekil 3.5 Göçmenler (Url:2)

2. Alanda Gerçekleşen Dönüşüm (Alanın Geçirdiği Süreçler) ve Değişen Kültürel Peyzaj Kimlik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çalışma kapsamında gerçekleştirilen yerinde gözlemler, eski fotoğraf, film ve belge incelemeleri sonucu elde edilen veriler bölgede sosyo-demografik yapının değişmesi sonucu tarihi kimlik değeri olarak ön planda olan mimari karakterlerin bozulduğunu göstermektedir. Konutların yeni sakinleri olan mülteciler tarihi kimlik değeri olan bu yapılara gerekli özeni göstermemekte, pencere ve kapılardaki ferforjeler sökülerek hurdacıya satılmakta, kapı merdiven tırabzanı gibi bazı ahşap yapı elemanları ise ısınma amacıyla kullanılmaktadır. Eski mimari taş yapıların oluşturduğu dokunun üzerine betonarme kaçak yapılar inşa edilmekte, sokak dokusu kısmen korunmuş olsa da bazı yapı elemanları yıkılmış, harabe durumda bulunmaktadır. Sokaklarda yer döşemelerinin geçirimli taş yüzeylerden asfalta dönüştüğü, Arnavut kaldırımli sokakların tamamen yok olduğu gözlenmiştir (Şekil 3.6).

Şekil 3.6 Çalışma alanında değişen sokak dokusu, Arnavut kaldırımli döşemeler, eski yapılar üzerine inşa edilen kaçak yapılar (Atilla Özdemir arşivi)

Bölgede yeşil doku oldukça azalmış, yapısal alanlar artmıştır (Şekil 3.7).

Şekil 3.7 Çalışma alanında azalan yeşil doku, değişen sokak ve meydan karakterleri (Atilla Özdemir arşivi)

Kadifekale'nin eteklerinde yer alan amfi tiyatro bölgenin kaybolmaya yüz tutmuş, büyük bir bölümü toprak altında gömülü vaziyette koruma altına alınan bir diğer kimlik değeridir (Şekil 3.8).

Şekil 3.8 Kadifekale eteklerinde yer alan antik amfi tiyatro (Tanay Birişçi Arşivi)

SONUÇ

Kentin eski merkezi konumunda, büyük bir tren istasyonu ve her türlü ticari olanaklarıyla Basmane- Kadifekale bölgesi özellikle Suriyeli göçmenler için İzmir’de yerleşim ve Avrupa ülkelerine geçiş sürecinde barınma amaçlı kullanılmak üzere en çok tercih edilen bölge konumundadır. Araştırma kapsamında gerçekleştirilen gözlem ve inceleme çalışmaları alanda baskın konumdaki peyzaj kimlik bileşenlerinin değişmekte olduğunu, özellikle tarihsel miras durumundaki yerel mimari karakterlerin yok olma tehlikesi altında olduğunu göstermiştir. Sokak dokuları kentleşmeye bağlı süreçlerle değişmekteyken, bölgeye yerleşen tamamen farklı kültürel kimlik özelliklerine sahip mültecilerle birlikte değişim daha da hızlı ve geri döndürülemez hale geldiği gözlemlenmiştir. Alanda çoğunlukta olan Suriyeli göçmenlere yönelik yöresel alış-veriş mekanları, Arapça tabelalar, Suriye’ye özgün ürünlerin satıldığı dükkanlar ortaya çıkmaya başlamıştır.

- Basmane-Kadifekale aksı gerek yerel mimari karakteri gerekse arkeolojik ve tarihi kalıntıların yoğunluğu nedeniyle korunması, sürdürülmesi gereken çok önemli kimlik bileşenlerine sahip bir bölge olup, mülteci yerleşimi için uygun olmayan bir alandır. Alanda yaşamakta olan mülteciler başka yerlere gönderilmeli, bozulan ya da özelliğini yitiren kimlik bileşenleri özgün hallerine uygun olarak restore edilmeli, bölgenin turizm odaklı gelişimi desteklenmelidir.
- Bu alanda öncelikle tarihi ve kültürel miras değerlerinin envanter çalışmalar gerçekleştirilmelidir.
- Eski İzmir kent merkezi olan ve İzmir’e ait kentsel kimlik özelliklerini taşımasıyla önemli bir kentsel miras değerine sahip olan Basmane-Kadifekale aksı turizm odaklı gelişimi desteklenmeli ve halka çeşitli sosyal- kültürel etkinlikler vasıtasıyla tanıtılmalıdır.
- Basmane ve Kadifekale çevresi güvenli hale getirilmelidir.

- Tarihi değerlerin yok olmasını önlemenin bir yolu da tarihi çevrenin yeniden değerlendirilmesiyle sağlanmaktadır. Tarihi değerlerin yaşatılmasını ve canlandırılması; orijinal kullanımını kaybetmiş tarihi yapıların kullanım değişikliği yapılarak veya hala kullanım fonksiyonlarına sahip olanların yenilenecek canlandırılması sağlanarak tarihi değer özelliği taşıyan yapıların içinde barındırdığı tarihi okunabilir, görünebilir ve algılanabilir hale getirilerek yaşayan ve sürdürülebilir hale getirilmesi olarak tanımlanabilir (Arabacıoğlu ve Aydemir, 2007). Basmane-Kadifekale aksında bulunan kederine terk edilmiş kortejo yapıları (maddi durumu kötü yahudi ailelerinin toplu yaşadığı mimarı yapılar) aslına sadık biçimle restore edilerek yeniden turizme kazandırılmalıdır. Günümüzde farklı işlevlerde kullanılan ve tarihi niteliğini kaybetmek üzere olan Kılıoğlu Hacı İbrahim Efendi Vakfı Hamamı, Yeşildirek Hamamı gibi tarihi hamamlarının uzmanlar tarafından restore edilerek kendi fonksiyonunda veya farklı bir fonksiyon yüklenerek tarihi dokusu ortaya çıkarılmalıdır. Bölgede bulunan ve hala hamam olarak halka hizmet vermekte olan, Çorakkapı, Lüks (Karakadı) ve Tefikpaşa Hamamları maalesef denetimsiz yenilemelere maruz kalmıştır. Bu yapıların aslına uygun olarak tekrardan restore edilmelidir. Bölgede bilinen Altınpark Çeşmesi, Dönertaş Sebili ve adı bilinmeyen yıkıntı haline gelmiş birçok çeşme bulunmaktadır. Bu yapıların eski işlevleri kazandırılmalıdır.
- Çalışma alanında birçok eski İzmir evi özelliği taşımakta olan yapı bulunmaktadır. Bu yapıların bazılarının sahipleri bilinmemekte, bazılarının mülkiyet hakkı ise vakıflardadır. Oldukça bakımsız olan bu yapılar ayrıca bölge sakinleri tarafından tahrip edilmekte yağmalanmaktadır. Bu yapılar tamamen yok olmadan kamulaştırıp restore edilmelidir.
- Geleneksel el sanatlarıyla uğraşan küçük esnaf ve tarihi değeri olan (fırın, lokanta vb.) işletmeler desteklenmelidir.
- Roma dönemine ait Amfi tiyatrodaki kazı çalışmaları ivedilikle hızlandırılmalı, ve Kültürpark'la birleştirilerek bir kültür aksı oluşturulmalıdır.

Etik Standart ile Uyumluluk

Çıkar Çatışması: Yazarlar herhangi bir çıkar çatışmasının olmadığını beyan eder.

Etik Kurul İzni: Bu çalışma için etik kurul iznine gerek olmadığını beyan ederim.

Finansal Destek: Yok

Teşekkür: Yok.

KAYNAKLAR

- Arabacıoğlu, D. F. P., & Aydemir, P. (2007). Tarihi çevrelerde yeniden değerlendirme kavramı. MEGARON/Yıldız Teknik Üniversitesi, Mimarlık Fakùltesi E-Dergisi, 2(4), 204-212.
- Birol, G. (2007). “Bir Kentin Kimliği ve Kervansaray Otelini Üzerine Bir Değerlendirme”, Arkitekt Dergisi, Kasım-Aralık 2007, sayı: 514, s. 46-54.
- Cilasun, A., Bayram, G. (2016). Kentsel Mirası Aydınlatma ile Görünür Kılmak: Tarihi İzmir Kadifekale Sarnıç Örneđi, MEGARON 2016;11(2):273-281, DOI: 10.5505/megaron.2016.17363.
- Erdem, M. (2012). Kırsal yerleşim peyzaj kimlik özelliklerinin tespiti, korunması ve geliştirilmesine yönelik değerlendirme matrisi önerisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gülgün, B., Güney, M. A., Aktaş, E., & Yazıcı, K. (2014). Role of landscape architect in interdisciplinary planning of sustainable cities. Journal of Environmental Protection and Ecology, 15(4), 1877–1880.
- Köse, Y., Şahin, Ş. (2017). Bir Kırsal Yerleşim Olarak Evciler Mahallesi Peyzaj Özellikleri, Ankara Araştırmaları Dergisi, (2), 257-272, DOI: 10.5505/jas.2017.62634.
- Ocakçı, M. (1994). Kimlik Elemanlarının Şehirselleşmeye Yönelendirici Etkisi, Kentsel Tasarım ve Uygulamalar Sempozyumu, Kentsel Tasarım Ekolojik Yaklaşım, 239-245, İstanbul.
- Oğurlu, I. (2014). Çevre-Kent İmajı-Kent Kimliği-Kent Kùltürü Etkileşimlerine Bir Bakış, İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi, 13(26), 275-293.
- Önem, A. B., & Kilincaslan, I. (2010). Haliç bölgesinde çevre algılama ve kentsel kimlik. İTÜDERGİSİ/a, 4(1).
- Şahin, Ş., Perçin, H., Kurum, E., Uzun, O. ve Bilgili, B. C. (2014). Bölge-alt bölge (il) ölçeğinde peyzaj karakter analizi ve değerlendirmesi ulusal teknik kılavuzu. TÜBİTAK KAMAG 1007 Programı 109G074 No’lu PEYZAJ-44 Projesi [Doküman], Ankara.
- Tavakoli N. (2010). The Role Of Physical Identity Of City In Urban Sustainability (The Case Study: Yazd, Iran). 14 Th International Planning History Society Conference.
- Tavakoli, N. and Zarabadi, Z.S.S. (2009). Presence of place sense in street, an approach toward urban sustainability, göl 3d international conference on built environment in developing countries (ICBEDC2009), University of Sains Malaysia, School of housing building and planning 2, 1383-1395.
- Ulu A., & Karakoç İ. (2004). Kentsel değişimin kent kimliğine etkisi. *Planlama Dergisi*, 3(29), 59-66.
- [Url:1](https://www.izmirdergisi.com/tr/dergi-arsivi/31-7nci-sayi/2134-tarihsel-ve-yasamsal-kesismeler-basmane-oteller-bolgesi) https://www.izmirdergisi.com/tr/dergi-arsivi/31-7nci-sayi/2134-tarihsel-ve-yasamsal-kesismeler-basmane-oteller-bolgesi
- [Url:2](https://www.yeniasir.com.tr/izmir/2015/07/28/odullu-sokak-suriyelilerin-evi-oldu) https://www.yeniasir.com.tr/izmir/2015/07/28/odullu-sokak-suriyelilerin-evi-oldu
- Yıldırım, D. Ş. (2019). Suriyeli Göçü Ve Sığınmacıların Entegrasyon Sürecinde Stk’lar. Journal of International Social Research, 12(63), 726-735.
- Zhou B., Liu L., Oliva A., Torralba A. (2014). Recognizing City Identity via Attribute Analysis of Geo-Tagged Images. Lecture Notes In Computer Science.